

SARAH
HAYWOOD

Kaktus

"Suunnattomassa
terävyydessään kuin
Eleanorille kuuluu ihan hyvää."

THE SUNDAY TIMES

TAMMI

SARAH
HAYWOOD

Kaktus

SUOMENTANUT TERHI VARTIA

TAMMI

HELSINKI

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS *THE CACTUS*

ILMESTYI ISOSSA-BRITANNIASSA 2018.

COPYRIGHT © SARAH HAYWOOD 2018

FIRST PUBLISHED IN GREAT BRITAIN IN 2018 BY TWO ROADS, AN IMPRINT OF JOHN MURRAY PRESS

SUOMENKIELINEN LAITOS © TERHI VARTIA JA TAMMI 2021

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ.

ISBN 978-952-04-2767-2

PAINETTU EU:SSA

Simonille, Gabrielille ja Felixille

ELOKUU

1

Siis minähän en ole niitä ihmisiä, jotka kantavat kaunaa, murjottavat riidan jälkeen tai epäilevät muiden aikeita. Minulla ei liioin ole tarvetta voittaa väittelyä hinnalla millä hyvänsä. Poikkeus toki vahvistaa säännön tässäkin tapauksessa. En nimittäin suostu seuraamaan sivusta minkäänlaista epäoikeudenmukaisuutta, mikä pätee myös silloin, kun kohteena olen minä itse; olen valmis tekemään kaikkeni, jotta oikeus voittaa. Sen vuoksi on selvää, että tämän kuun tapahtumien johdosta en ole voinut muuta kuin tarttua päättäväisesti toimeen.

Kuulin äidin kuolemasta veljeltäni Edwardilta. Kello oli vasta puoli kuusi aamulla, mutta olin jo hereillä; nojailin juuri wc-pyttyyn miettien, pitäisikö minun oksentaa väkisin vai yrittää kestää kuvotusta. Oksentaminen helpottaa oloa muutamaksi minuutiksi, mutta pian alkaa taas kuvottaa, joten hyötysuhdeanalyysin perusteella päätin yrittää sinnitellä. Siinä pahoinvointia pohtiessani puhelin soi keittiössä. Niin harva soittaa nykyään lankapuhelimeeni, että arvelin välittömästi, että äidillä oli jokin hätänä. Kävi kuitenkin ilmi, ettei mitään hätää enää ollut. Oli itse asiassa täysin tarpeetonta Edwardilta soittaa minulle niin varhain, paitsi että hän halusi tietysti järkyttää mielenrauhaani.

”Suze, Ed täällä. Ikäviä uutisia. Parempi jos istut.”

”Mitä on sattunut?”

”Miten tämän nyt sanoisi. On valitettavasti käynyt...”

”Edward, mene jo asiaan. Onko äiti joutunut sairaalaan?”

”Suze, äitiä ei enää ole. Äiti kuoli viime yönä. Tulin kotiin vasta kahden maissa, kun olin ollut yhden kaverin luona parilla kaljalla. Äidin huoneessa oli edelleen valot päällä, joten koputin oveen ja kurkistin sisään. Tiesin heti kun näin, millaiseen asentoon äiti oli lysähtänyt. Lääkäri kävi ja sanoi, että syynä oli vakava aivohalvaus. Ihan uskomatonta.”

Nielaisin kurkkuun pyrkivät mahahapot ja kävin istumaan keittiönpöydän ääreen. Pöydällä oli muutama leivänmuru, jotka pyyhkäisin kämmensyrjälläni kasaan.

”Suze... Suze?”

”Siis äitihän oli seitsemänkymmentäkahdeksanvuotias”, minä lopulta sanoin, ”ja saanut aivohalvauksen jo kahdesti. Joten olihan tämä odotettavissa.” Epäroin hetken. Tiesin toki, että nyt pitäisi suhtautua jotenkin myötätuntoisesti, mutta kun kyse on veljestäni, se ei käy minulta luonnostaan. ”Oli varmasti kurjaa joutua löytämään äiti”, lisäsin. ”Mutta nyt en valitettavasti ehdi puhua pitempään, kun pitää ennättää töihin. Soittelen myöhemmin. Niin, ja Edward.”

”Mitä, Suze?”

”Et viitsisi kutsua minua tuolla nimellä.”

En ollut ajatellut, että minusta tulisi orpo neljäkymmentäviisivuotiaana, iässä jossa useimmilla on edelleen molemmat vanhemmat elossa, mutta vanhempani olivat syntyessäni jo yli kolmenkymmenen ja isälläni oli tietty luonteenheikkous, joka lyhensi hänen elämänsä. En ollut tavannut äitiä hänen viimeisinä elinvuosinaan niin usein kuin olisi pitänyt. Työskentelen valtion virkamiehenä hanketoteutuksessa (eli analysoin valtavia määriä monimutkaista dataa, jonka perusteella

tuotan suorituskykyraportteja), ja kun olen paininut pitkän päivän isojen lukujen ja pienen präntin kanssa en yleensä jaksakaan enää illalla tehdä yhtään mitään.

Tapasin äitiä kovin harvakseltaan myös siksi, että Edward oli muuttanut takaisin äidin luokse, eivätkä meidän maailmankatsomuksemme varsinaisesti kohtaa, näin kauniisti sanottuna. Edward ja minä itse asiassa välttelemme toisiamme parhaamme mukaan. Vaikka hän on vain kaksi vuotta minua nuorempi, meillä on ainakin kolmekymmentä vuotta ikäeroa henkisessä kehityksessä, joka hänen tapauksessaan tyssähti jo teinivuosina. Eikä suinkaan siksi, haluan korostaa, että hänellä olisi jokin diagnosoitavissa oleva kehityshäiriö, vaan koska hän on mukavuudenhaluinen laiskimus, jolla ei yksinkertaisesti ole minkäänlaista tahdonvoimaa. Minä olen tehnyt lujasti töitä luodakseni uraa ja vakiintuakseni, mutta Edward ei ole pystynyt muuhun kuin hanttihommiin, merkityksettömiin rakkaussuhteisiin ja rähjäisiin asuntoihin. Ei siis mikään ihme, että hän joutui nelikymppisenä ryömimään takaisin äidin hoteisiin.

On järkyttävää kuulla lähisukulaisen kuolemasta, vaikka vainaja olikin jo iäkäs ja sairastellut, joten minun oli istuttava pitkä tovi aloillani kokoamassa ajatuksiani. Käytännön järjestelyihin en juuri voisi osallistua, sillä asun Lontoossa ja äitivainaa oli Birminghamissa. Niinpä päätin lähteä töihin ja jatkaa elämää kuin mitään ei olisi tapahtunut, tai ainakin teeskennellä sen minkä jatkuvalta pahoinvoinniltani pystyisin. Töissä en varmasti kertoisi kenellekään äidin kuolemasta. Saatoin jo kuvitella sitä hössötyksen ja huokailun määrää, niitä hikisiä halauksia ja osanoton ilmauksia, vaikka kukaan heistä ei ollut edes tiennyt vainajan olemassaolosta, saati tavannut häntä. Siis sellainenhan ei ole minua varten.

Työpaikan metroasemalta noustessa vastaan iski kuumuus, joka oli jo sitä luokkaa, että asfaltti oli alkanut pehmetä. Ruuhkassa matelevien autojen meteli ja pakokaasut tuntuivat moninkertaistuneen, ja auringonvalo häikäisi niin, että silmiä särki. Kun viimein olin päässyt turvaan avokonttorin hiljaisimmassa nurkassa sijaitsevalle työpisteelleni, käynnistin tuulettimen ja suuntasin sen kasvoilleni. Hieman virkistyneenä käytin muutaman minuutin työpöytäni kaktusten tarkastelemiseen, kuten mieluusti teen aamuisin. Varmistin, ettei missään näkyneet mätänemistä eikä nahistumista, tupsutin pölyt pois pehmeällä siveltimellä, tarkistin mullan kosteuden ja kääntelin ruukkuja niin, että kaikki saivat tasaisesti päivänvaloa. Sitten olikin aika ryhtyä töihin. Toivoin, että aamun tapahtumat painuisivat mieleni perukoille, kun aloin valmistella aivan erityisen haastavaa raporttia, joka minun pitäisi toimittaa osastopäällikölle seuraavan viikon loppuun mennessä.

Työni ei välttämättä ole niitä jännittävimpiä ihmiselle, jolla on tutkinto oikeustieteellisestä, mutta minulle se sopii hyvin. Useimmat opiskelutovereistani jatkoivat opintojaan asianajajiksi, mutta minua kiinnosti enemmän virkamiesuran turvallisuus: varma palkka, vaikka se pieni onkin, kohtuullinen eläketurva ja etenkin se, etten valtion leivissä joutuisi sietämään lakiasiantoimistojen vanhempien osakkaiden oikkuja. En pääse työssäni hyödyntämään oikeustutkintoani eikä minulla ole sellaista asiantuntemusta, jota alaa opiskelemalla olisin voinut hankkia, mutta lain ja virkakoneiston tuntemuksestani on huomattavan paljon hyötyä erityisesti silloin, kun joudun laatimaan valituksia.

Toimistolla työskenteleminen olisi melko siedettävää, jos työtovereita ei olisi. Tuona päivänä jouduin sietämään vielä tavallista enemmän harmin ja ärsytyksen aiheita. Kello

oli tuskin puolta yhtätoista, kun työpisteelleni jo leijui kiinalaisen noutoruoan tuoksu keittokomerosta, missä yksi tukevammista työtovereistani lämmitti edellisillan tähteitä. Kurkkuani karvasteli niin, että oli pakko saada paljon kylmää juotavaa, jotta en joutuisi ryntäämään vessaan. Pääsin juomavesiautomaatille, jossa ikäväkseni törmäsin Tomiin, uuteen ja innokkaaseen hallintoassistenttiin, jonka muhkeassa parrassa näkyi edelleen aamiaispatongin murusia. Hän olisi siis seuraava harmin aiheeni.

”Hei, Susan, kaipasinkin just sua. Olen nimittäin perustanut meille Facebook-ryhmän, jossa voi järjestää publi-iltoja ja jakaa kaikenlaista ajankohtaista. Heitä kaveripyyntö, niin lisää sut ryhmään.”

”Taidat vielä olla aika uusi täällä, vai mitä?” sain sanottua veden pulputtaessa lasiini. ”Kaikki tietävät, etten minä ole Facebookissa.”

”Vau, oikeastiko? Miten sä sitten pidät yhteyttä ihmisiin? Ootko Instagramissa tai WhatsAppissa? Voin perustaa niihinkin ryhmiä.”

”En ole missään. Puhelinsoitot ja tekstiviestit yleensä riittävät.”

”No joo, kyllä esimerkiksi äitiinsä voi sillä tavalla pitää yhteyttä, mutta entäs vanhat koulu- ja opiskelukaverit? Ja koko muu sosiaalinen elämä?”

En todellakaan ollut sopivalla tuulella moiseen keskusteluun. Silmiäkin kirveli jostain syystä, ehkä kirkkaan valaistuksen vuoksi. Selitin lyhyesti, ettei minulla ole minäkäänlaista halua pitää yhteyttä ihmisiin, jotka olen joskus muinoin tuntenut, ja että haluan pitää elämäni muutenkin yksinkertaisena. Jos hän tuntisi suurta tarvetta kertoa minulle toimiston publi-illoista tai muista tärkeistä asioista, sähköposti riittäisi mainiosti. Olisin toki voinut ehdottaa, että hän

voisi yhtä hyvin kävellä sen viisitoista askelta omalta työpisteeltään minun työpisteelleni, mutten halunnut rohkaista ketään sellaiseen toimintaan.

Kello oli vähän yli yksi ja olin juuri heittämissä pois valkoisen vehnävoileivän, jonka olin toivonut voivani syödä, ja yritin taas koota ajatuksiani, kun huomasin harmikseni Lydian, vasta sinkuksi jääneen kolmikymppisen työtoverini, kävelemässä pitkin käytävää. Hänellä oli ranneke, jota hän katsoi noin minuutin välein. Minun olisi juuri pitänyt ryhtyä analysoimaan taulukkoa, jonka olin tulostanut ennen lyhyttä taukoani, mutta Lydian kuljeskelu teki keskittymisestä mahdotonta.

”Lydia, yritätkö ärsyttää ihan tahallasi?” minä kivahtin, kun hän neljättä kertaa käveli työpisteeni ohi.

Lydia kertoi saaneensa syntymäpäivälahjaksi aktiivisuusrannekkeen, jonka avulla hän nyt yritti saada täyteen päivittäiset kymmentuhatta askeltaan. Hänen piti nimittäin kohottaa kuntoaan, nyt kun hän oli taas ”vapailla markkinoilla”, mitä sanamuotoa itse en suinkaan käyttäisi meistä naimattomista naisista. Kun hän lähestyi työpistettäni viidettä kertaa, tiedustelin, miksei hän kävellyt ulkona niin kuin normaalit ihmiset. Hän ei kuulemma voinut, sillä hänellä olisi illalla sokkotreffit, joten pitkin katuja pomppiminen ei käynyt, koska siinä hommassa tulisi vain hikiseksi ja likaiseksi. Kuudennella kierroksellaan hän totesi, että koska vaikutin kovin kiinnostuneelta hänen liikunnastaan, voisin hyvin liittyä seuraan. Kieltäydyin. Seitsemännellä kierroksella olin jo valmis kuristamaan Lydian. Tarvitsin kipeästi hiljaisuutta ja rauhaa, jotta selviäisin tästä kammottavasta päivästä. Ehdotin, että Lydia voisi kävellä portaita ylös ja alas; sillä tavallahan hän karistaisi liikakilot takapuolestaan tuplasti nopeammin.

”Viesti tuli perille, Susan”, hän tuhahti, muutti reittiään ja poistui heiluriovista. En taatusti ollut avokonttorissa ainoa, joka huokaisi helpotuksesta.

Iltapäivä oli puolessavälissä, kun työpisteelleni hivuttautui Tom, joka ilmeisesti halusi kilpailla Lydian kanssa päivän ärsyttävimmän työtoverin tittelistä. En ollut huomaavinani, mutta hän oli näköjään päättänyt töröttää siinä odottamassa, kunnes kiinnittäisin häneen huomiota.

”Järjestän ensi kuussa hyväntekeväisyyskapakkakerroksen, joten ajattelin kysyä, haluaisitko lahjoittaa siihen rahaa”, hän sanoi. ”Voin lähettää rahankeruulinkin sähköpostitse, kun et näköjään ole ihan lähiaikoina siirtymässä tälle vuosituhannelle.”

”Minkä hyväksi?” kysyin viskaten kynän pöydälle.

”En ole vielä päättänyt. On vain tunne, että elämässä pitää tehdä jotain mielekästä. Ehkä pandojen hyväksi, koska rakastan pandoja, tai sitten ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseksi, koska se on just nyt tosi tärkeää. Vaikka hyväntekeväisyyskohteita tietysti riittää. Mistä sitä edes osaa aloittaa?” Tom oli näyttävintään surkealta.

”Aivoliitto tekee kuulemma hyvää työtä”, sanoin. Silmiäni alkoi jostain oudosta syystä kirvellä taas.

”Niin varmaan, mutta kovin mediaseksikkäältä se ei kyllä kuulosta. Ja yks tuttu taisi ajaa partansa viime vuonna aivo-
halvauksen uhrien hyväksi. Haluun tehdä jotain erilaista.”

”Jaaha, tulepa käymään sitten uudestaan, kun olet päättänyt”, minä sanoin kääntäen tuolini takaisin pöydän ääreen.

Toimistolla kerätään nykyään rahaa milloin mihinkin tarkoitukseen. Ennen sitä tapahtui vain kerran tai kaksi vuodessa, mutta nykyään hyväntekeväisyyskohteita on ihan loputtomiin: kävelyjä, juoksuja, uinteja, kiipeilyjä,

köysilaskeutumisia, vaelluksia, mutajuoksuja. Tarkoitukseni ei siis suinkaan ole valittaa. On kerrassaan hienoa, että ihmiset käyttävät energiansa kernaammin muiden kuin itsensä hyväksi, mikäli ei oteta lukuun tempausten terveysvaikutuksia ja oman imagon kohottamista. Hyväntekeväisyystapahtumiin ilmeisen oleellisesti liittyvä ihmisten välinen kanssakäyminen tosin vaikuttaa työn tuottavuuteen. Niinpä päätin, että minun olisi puhuttava asiasta esimieheni Trudyn kanssa, vaikken mitenkään olisi viitsinyt. Kunpa en olisi vai-vautunut: hänestäkään ei sitten ollut muuta kuin harmia.

Trudy aloitti osastollamme samana päivänä ja samoissa tehtävissä kuin minä niin monta vuotta sitten, etten viitsi edes ajatella. Alkuun hän yritti houkutellessa minua mukaansa kahville tai lounaalle tai töiden jälkeen lasilliselle, mutta sai pian huomata, että se oli pelkkää ajanhukkaa. Sittemmin Trudy on onnistunut raivaamaan tiensä johtoportaan, vaikka on välillä ollut äitiyslomalla peräti neljästi. Noiden äitiyslomien lopputulosten valokuvat nököhampaineen ja pisamanenineen päivineen olivat näyttävästi esillä hänen työpisteellään.

Trudy kallisti päätään suopeasti hymyillen, kun minä selitin, miten työtehon kannalta olisi järkevämpää sopia tietystä ajankohdasta kerran kuussa, jolloin toimiston väki voisi edistää hyväntekeväisyshankkeitaan sekä kerätä rahoittajia ja lahjoituksia. Trudy, joka ilmeisesti yritti olla hauska, sanoi siihen, että työtehon kannalta olisi vielä järkevämpää, jos sopsisimme tietystä ajasta kerran kuussa, jolloin minä saisin esittää työtehoa lisääviä ehdotuksiani. Sitten hän nauro, minä en. Hän taisi sentään huomata tyytymättömyyteni, sillä hänen ilmeensä muuttui saman tien hilpeästä huolestuneeksi. Hän kysyi, olenko ihan kunnossa vai kenties saanut kesäflunssan, jota oli liikkeellä. Hän tarjosi minulle nenäliinaa, mutta minä ilmoitin, että oli jo mentävä.

Puoli seitsemän. Kuului vain etäistä pölynimurin hurinaa, joka voimistui tullessaan lähemmäksi jo tyhjentyneessä avokonttorissa, ja kurittomat ajatukset alkoivat taas tungeksia mieleeni. Olin juuri sammuttanut tietokoneen ja olin laittamassa puhelinta laukkuun, kun romanialainen siivoojamme Constanta puuskutti ovesta sisään. Valmistauduin henkisesti tavanomaiseen sananvaihtoomme.

”Iltaa, Susan. Mitä kuuluu?”

”Oikein hyvää”, minä valehtelin. ”Entä sinulle?”

”Ihan hyvää. Aina hyvää. Sinä viimeinen töissä?”

”Kuten aina.”

”Ah, sinä ahkera, Susan, niin kuin minä. Et mikään laiskuri niin kuin muut.”

Hän tuli työpisteelleni ja kumartui kuiskaamaan kuin salaliittolainen, niin että hänen hengityksensä tuntui kuumana korvassani.

”Tuo tuolla. Pudottaa likaisia nenäliinoja lattialle. Täynnä räkää ja basilleja. Yäk. Ja tuo tuolla sitten. Jättää kahvimukit pöydälle, reunat huulipunassa. Miksei se vie niitä keittiöön? Puoli kaapillista mukeja jo. Ennen siivosin ne, enää en viitsi. En ole hänen äiti. Ihan pentuja kaikki.” Hän suoristautui. ”No niin, Susan, eikö vieläkään miestä?” Jos kyseessä olisi ollut kuka tahansa muu, olisin ilmoittanut, ettei asia kuulunut hänelle, mutta me kävimme saman keskustelun joka päivä ja minä olin oppinut vuorosanani. Totesin, että hän varmasti pilaili.

”Järkevä nainen. Miehet! Ensin me raadetaan töissä, ja sitten me raadetaan kotona. Mutta mitä tekee mies töiden jälkeen? Rentoutuu ja odottaa palvelua tai häviää ties minne palkka taskussa ja tulee takaisin taskut tyhjänä. Minun mies Gheorghe hävisi kuin tuhka tuuleen, puf. Jätti minulle neljä tytärtä ruokittaviksi. Kaikki ovat nyt naimisissa, eikä niiden

miehistä ole mihinkään. Siivoan kolmessa paikassa, jotta saan lähetettyä niille rahaa. Olen käsenyt piilottaa rahat lattialautojen alle.”

”Onneksi heillä on tuollainen äiti”, minä sanoin kiiruhtaen ovelle, kun olin sammuttanut tuulettimen ja tarkistanut, että matkakortti oli mukana. Pysähdyin; sanat tuntuivat tänään erilaisilta.

Constanta oli hyvillään. ”Me ollaan samanlaisia, sinä ja minä. Me tiedetään, mitä elämältä halutaan ja miten se saadaan. Ei me välitetä siitä, mitä muut ajattelee. Susan, sinä olet hyvä ihminen.”

Hän oli nipistämäsillään minua poskesta mutta muisti sitten, että kartan fyysistä kosketusta, ja meni työntämään imurin töpselin seinään. Ulos päästyäni vastaan iski taas katukiveyksestä hohkaava kuumuus, mutta olin mielissäni siitä, miten hyvin olin onnistunut pitämään itseni kurissa koko päivän huolimatta työtovereiden jatkuvista hyökkäyksistä. Kukaan ei taatusti olisi osannut arvata, mitä minulle oli aamulla tapahtunut. Tosin minullahan ei ole minkäänlaisia vaikeuksia tunteiden salaamisessa. Saattepa nähdä: olen siinä erittäin taitava.

Kotiin päästyäni soitin Edwardille. Tuntui oudolta puhua hänen kanssaan kahdesti samana päivänä, ja vieläpä täysin asiallisesti. Meidän oli nyt olosuhteiden pakosta siirrettävä erimielisyytemme syrjään ja tehtävä yhteistyötä ainakin siihen saakka, kunnes hautajaiset olisi pidetty ja perinnönjako hoidettu. Edward kertoi, että hautaustoimisto oli jo käynyt ja hautajaiset oli alustavasti sovittu seuraavan viikon perjantaille. Tuhkaus, hän sanoi. Minulla ei ollut mitään sitä vastaan; en itse asiassa ollenkaan käsitä, miksi kukaan haluaisi sukulaisensa ruumiin mätänevän liejuisessa maassa

tai miksi ylipäätään tarvitaan hautoja joilla käydä, ikään kuin vainajan sielu muka istuisi hautakiven reunalla odottelemassa vierailua ja juttutuokiota. Hyvä siis niin: olimme samaa mieltä asiasta.

”Äiti ei varmastikaan ollut tehnyt testamenttia”, minä jatkoin. ”Ei hän ainakaan missään vaiheessa puhunut aiheesta. Eli talon myynnistä saadut rahat ja äidin mahdolliset säästöt jaetaan sitten meidän kahden kesken. Minä hoidan asian.”

Hiljaisuus. ”Äiti teki testamentin, Suze. Muutama viikko sitten. Radiossa oli kuulemma puhuttu siitä, että jokaisen kannattaisi tehdä testamentti. Sanoin, että tuskin hänen sentään, mutta kyllähän sä äidin tiedät.” Muistini mukaan Edwardin äänensävy oli tässä vaiheessa melko puolustelevalta, mutta liekö se vain jälkiviisautta?

”Ihanko totta? Ei äiti siitä minulle mitään maininnut.”

Edward oli jopa ilmoittanut jo lakiasiaintoimistolle äidin kuolemasta, mikä oli melkoisen käytännöllinen ele veljeltäni, jonka järjestelykyky on yleensä rajoittunut lähinnä kestopöytätekemiseen tai pitsan tilaamiseen.

”Ne kuulemma etsivät käsiinsä testamentin ja ovat sitten yhteydessä meihin. Hoitakoot koko homman. Mähän en näistä asioista tiedä mitään.”

Minulla oli sillä viikolla paljon töitä, joten jouduin erittäin vastahakoisesti jättämään kaiken Edwardin hoitoon. Annoin hänelle tarkat ohjeet kuoleman rekisteröinnistä, lähetin luettelon sopivista muistotilaisuuden pitopaikoista ja neuvoin häntä etsimään äidin osoitemuistiosta niiden ystävien yhteystiedot, joille kuolemasta pitäisi ilmoittaa. Edward tuhahti, kun kysyin, mahtaisiko hän suoriutua kaikesta.

Kello oli yhdeksän siinä vaiheessa, kun lopetimme puhelun. En ollut syönyt koko päivänä mitään muuta kuin kaksi täysjyväreksiä aamiaiseksi, joten oloni oli melko hutera. Keitin pienen annoksen riisiä ja istuuduin keittiönpöydän ääreen, jotta nouseva pahoinvointi menisi ohi. Pihan avonaisista lasiovista kulkeutui sisään yläkerran uuden vauvan ulvonta ja naapurin jäteastioiden lemu. Lienee tarpeen selittää, että asun Etelä-Lontoossa viktoriaanisen pientalon alakerran asunnossa. Asuin ensin vuokralla samassa asunnossa toistakymmentä vuotta, kunnes vuokraisäntä sitten päätti myydä sen, ja siihen mennessä olin ehtinyt jo säästää surkeasta palkastani käsirahan verran. Minulla on nyt siis omistusasunto, tai pikemminkin jättimäinen asuntolaina.

Kun yritin pelkällä tahdonvoimalla työntää haarukan suuhuni, tarkkailin samalla naapurin Winston-kissaa, tukevaa oranssinruskeaa kolla, joka nuoli itseään huolellisesti terrakottalaatoituksellani. En erityisemmin välitä kissoista; en pidä niiden tavasta livahtaa pysäköityjen autojen alle piiloon tai ahtautua aidanraosta pakoon, kun niitä yrittää ystävällisesti lähestyä. Winston on eri maata. Se pysyy paikallaan, kun sen lähelle menee, ja antaa silittää ja rapsuttaa kunnes saa tarpeekseen, jolloin se haukottelee, venyttelee ja tassuttelee tyynen rauhallisesti tiehensä. Winston ei pelkää eikä mielistele ketään. Siitä tulee mieleen Kiplingin ”Kissa joka kulki itsekseen”, yksi lempisaduistani lapsena. Muistan, että isä välillä selvin päin ollessaan otti minut syliin ja luki sitä minulle kuluneesta satukirjasta, jonka nimi oli *Norsunlapsi ja muita veikeitä juttuja*. Winstonia katsellessani mietin, missä kirja nykyään mahtoi olla. Luultavasti kotitalon ullakolle unohtuneessa laatikossa, mistä tulikin mieleeni kaikki se työ, joka meillä olisi edessä ennen talon myymistä. Pelkkä ajatus tuntui ylivoimaiselta etovassa tilassani.

Kun muutamaa päivää myöhemmin soitin Edwardille tiedustellakseni, miten hän oli edistynyt tehtävälisteri toteuttamisessa, puhelin hälytti kohtuuttoman pitkään. Olin jo katkaisemassa puhelua, kun ääni joka ei ollut Edwardin, mutisi: ”Haloo?” Epäroin, pahoittelin soittaneeni väärään numeroon ja lopetin puhelun, mutta sitten muistin käyttäneeni äidin numeron pikavalintanäppäintä. Soitin heti uudestaan. Jälleen sama töykeä vastaus.

”Soitin hetki sitten. Onko tämä Greenien numero? Siis Patricia Greenin – tai edesmenneen Patricia Greenin – ja hänen poikansa Edwardin?”

”Joo.”

”Täällä on Edwardin sisko Susan. Haluaisin puhua Edwardin kanssa nyt heti.”

”Ai, Susan. Joo, tuota, niin. Käyn katsomassa, näkyykö Edwardia.”

Kuului mutinaa ja sen jälkeen teennäisen iloinen: ”Hei, Suze, miten menee?”

”Edward, kuka se mies oli ja miksi hän vastasi äidin puhelimeen?”

”Se on Rob vaan. Sanoin että se voi asua täällä muutaman viikon kunnes saa asiansa järjestykseen. Tuli reissusta hiljan. Tosi hyvä tyyppi.”

”Minua ei liikuta, onko hän hyvä tyyppi vai ei. En halua, että äidin talossa asuu vieraita ihmisiä. Käske hänen lähteä. Äitihän kuoli ihan juuri, ja talo on täynnä hänen arvoesineitään.”

”Kuule, Suze...”

”Susan.”

”Kuule kun Rob ja minä ollaan tunnettu kouluajoista asti. Olet itsekin tavannut sen muutaman kerran vuosien mittaan. Se vain tarvitsee vähän apua nyt. Rob auttoi mua, kun mulla

meni huonosti, ja nyt on mun vuoro auttaa sitä. Enkä aio heittää sitä pihalle, eihän sillä ole paikkaa minne mennä.” Veljeni uskollisuus kaljakavereitaan kohtaan on suorastaan koskettavaa.

Päätin jatkaa aiheesta kasvokkain, kunhan pääsisin Birminghamiin. Piankos minä tämän Robin lennättäisin takaisin kadulle. Vaihdoin keskustelunaihetta kiireellisempään eli hautajaisjärjestelyihin. Edwardin mukaan ilahtuisin kuullessani, että muistotilaisuus oli hoidossa: hän oli varannut takahuoneen pubista nimeltä Bull’s Head.

”Voimme tuoda omat ruoat jos tahdomme ja pitää piikin auki baarin puolella”, hän sanoi ylpeyttä äänessään.

Ilmoitin, että järjestely oli täysin sopimaton ja hänen olisi peruttava varaus välittömästi. ”Äitihän oli raivoraitis. Hän olisi kauhistunut jos olisi saanut tietää, että hänen muistotilaisuutensa pidetään pubissa.”

”Ja paskat. Äiti mitään raivoraitis ollut. Otti mielellään vähän sherryä tai pienen shandyn silloin tällöin. Sitä paitsi äiti haluaisi, että ihmiset viihtyvät, ja siihen Bull’s Head on juuri sopiva. Ei äiti olisi mitään posliinikuppeja ja kohteliasta rupattelua halunnut.”

”Juuri sitähan äiti olisi halunnut. Sellainen hän oli itsekin. Eikä suinkaan mikään tuoppikaljaa kiskova pubiruuus.”

”Siellä pubissa muistotilaisuus nyt kuitenkin pidetään, Suze, ja kaikilla on hauskaa ja ihmiset voivat kertoa hassuja juttuja äidistä ja juoda itsensä humalaankin jos tahtovat. Ja jos se ei sulle kelpaa niin voit häipyä.”

2

Tietynlaiseen tilaisuuteen sopivan asun valitseminen on helppoa. Tarvitaan ensinnäkin itsetuntemusta. Itse olen pieni ja siro, joten olen edukseni tyköistuvissa vaatteissa. Toiseksi on pidettävä huoli siitä, että uudet vaatteet käyvät yhteen vanhojen kanssa. Itse ostan vain harmaata ja mustaa, sillä ne ovat hyvä vastakohta vaaleille hiuksilleni. Lopuksi sanomalehden tyylisivuja kannattaa toisinaan vilkaista. Itse olen valmis ostamaan jotain erilaista, jos uudessa muodissa vain on järkeä. Tällainen saattaa jonkun mielestä olla joutavaa ajanhaaskausta eikä suinkaan vakavamielisen naisen puhetta. Olen kuitenkin kehittänyt tämän yksinkertaisen menetelmän juuri siksi, ettei minun tarvitsisi murehtia ulkonäköäni, vaan olisin aina asianmukaisesti ja hyvin pukeutunut. Kun sitten vastaavaa järjestelmällisyyttä soveltaa elämän muihin osa-alueisiin, kuten itse pyrin tekemään, joutuu entistä epätodennäköisemmin olosuhteiden yllättämäksi.

Levitin suoran, mustan leningin etumus alaspäin sängylle, asetin sen päälle A4-kokoisen arkin silkkipaperia ja viikkasin leningin huolellisesti sen ympärille. Sitten pakkasin leningin toiseen silkkipaperiarkkiin ja asetin matkalaukun pohjalle. Toimin samaan tapaan mustan kašmirvillatakkini kanssa. Sulloin silkkipaperia mustien kiiltonahka-avokkaitten

kärkiin, pakkasin kummankin omaan pussiinsa ja asetin pussit matkalaukun reunaan. Birminghamiin oli luvattu seuraaviksi kahdeksi päiväksi lämmintä poutasäätä, mutta koska en halua jättää mitään sattuman varaan, pakkasin samalla menetelmällä ohuen harmaan popliinitakkini ja asetin sen kenkäpussien väliin. Kun olin pakannut matkalaukkuun myös mustan pellavahameen, harmaan t-paidan ja ohuen harmaan puuvillaneuleen, rullasin alusvaatteeni ja työnsin ne muiden vaatekappaleiden väliin.

Olin juuri lukinnut ulko-oveni ja oikeissa lähteä vetolaukuineni kohti Clapham North -metroasemaa, kun postinkantaja ojensi minulle nipun postia, lähinnä vetoomuksia vaihtaa internetpalveluntarjoajaa ja mainoksia kaupoista, joissa en muista koskaan käyneeni. Työnsin suurimman osan niistä postiluukusta sisään, jotta voisin panna ne kierrätykseen palattuani, ja otin mukaani vain kaksi varsinaista kirjettä. Puolen tunnin kuluttua istuin läkähdyttävän kuumassa metrossa, joka pian Leicester Squaren aseman jälkeen hidasti vauhtiaan ja pysähtyi sitten tyystin, eikä ollut mitään syytä uskoa, että se pian taas lähtisi liikkeelle. Painelin nenäliinalla otsaani ja avasin mustan puuvillahellemekkonni ylänapin. Nostelin hiuksiani niskasta, mutta ilma oli niin seisovaa, ettei toimenpiteestä ollut viilentämää. Kun hengitin suun kautta ulos, hengitykseni oli kuumaa kuin hiustenkuivaajan puhallus. Sellaisissa oloissa ei lain mukaan saisi kuljettaa edes karjaa, saati sitten ihmisiä.

”Pahoittelut viivästyksestä”, rahisi metronkuljettajan ääni kaiuttimista. ”Ilmoitan heti, kun saan lisätietoja.”

Katsellessani ympärilleni näytti siltä kuin vaunuun olisi lennähtänyt perhosparvi: matkustajista moni leyhytteli itseään matkalipuullaan, lähinnä vain muodon vuoksi, koska leyhyttelystä tuskin oli mitään hyötyä. Onneksi olin saanut

KOSKAAN EI OLE LIIAN MYÖHÄISTÄ PUHJETA KUKKAAN.

Susan Greenin elämä on moitteettomassa järjestyksessä: pikkutarkka työ, siisti asunto, sopivan etäinen seurustelusuhde eikä turhia tunne-elämän heilahduksia. Muiden mielestä hän saattaa olla outo ja kitkerä, mutta se ei Susania häiritse. Hän hoitaa mieluummin kaktuksia kuin kuuntelee epäloogisia mielipiteitä. Kun universumi vetää jalat alta yllätysraskauden ja perintöriidan muodossa, Susan yrittää raivoisasti kontrolloida kaikkea sitä, mitä ei voi järjellä hallita: elämää, kuolemaa, rakkautta ja kamalia sukulaisia. Onko asioiden pakko olla aina järjestyksessä?

”Piikikäs Susan on hykerryttävän hauska.”

REESE WITHERSPOON

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-2767-2

Päällys: Emmi Kyytsönen